

Имом намоздаги амални унутиб қўйса, уни эслатиб қўйиш кераклиги | Ҳадис дарслари (358-дарс)

19:00 / 17.12.2025 661

???? ?????????????????? ?????? ?????? ????????:

?????? ?????? ?????????? ?????? ??????? ????????

????????????? ?????????? ?????????????? ?????????????? ??

????????????????????? ?????????? ??? ?????????????????? ??????????:

????????????????? ?????????????????? ??? ?????????? ?????? ????

????????????? ?????????? ?????????? ?????? ????????? ??????

????????????? ??????????????: ?????? ????????? ?????? ??????????

??????: ???? ???? ???? ???? ???? ???? ?

????? ???? ???? ???? ???? ???? ?

????? ???? ???? ???? ???? ?

????? ???? ???? ???? ???? ?

????? ???? ???? ???? ???? ?

????? ???? ???? ???? ???? ?

????? ???? ???? ???? ???? ?

????? ???? ???? ???? ???? ?

Абу Хурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам бизга Аср намозини ўқиб бердилар. Икки рақъатдан кейин салом бердилар. Бас, Зул Ядаини туриб:

«Эй Аллоҳнинг Расули, намоз қисқардими ёки ёддан чиқардингизми?» деди.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Ҳеч бири ҳам бўлгани йўқ», дедилар.

«Батаҳқиқ, ўшанинг баъзиси бўлди, эй Аллоҳнинг Расули», деди.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам одамларга юзланиб:

«Зул Ядаини рост айтяптими?» дедилар.

«Ҳа, эй Аллоҳнинг Расули», дейишди.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам намознинг қолганини тамом қилдилар. Сўнгра саломдан кейин ўтирган ҳолларида икки марта сажда қилдилар».

Бешовлари ривоят қилганлар.

Зул Ядаини Ҳирбоқ исмли икки қўли узун саҳобий. Зотан «Зул Ядаини»нинг луғавий маъноси ҳам «икки қўлли» деганидир. У киши журъатли бўлганлари билан ҳам машҳур эдилар. Ушбу ҳадисда ҳам ҳамма ҳайрон бўлиб, бир нарса дея олмай турганида айнан шу киши Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга гапиришга журъат этганлар.

Ҳанафий мазҳабида ушбу ҳадис саждаи саҳвни саломдан кейин қилишга энг асосий ҳужжат қилиб олинган. Чунки бу жуда ҳам машҳур ҳодисадир. Уни жамоатда намоз ўқиган кишиларнинг ҳаммалари кўрганлар, ривоят қилганлар ва ҳаммага бир зумда тарқаган. Бошқа ҳодисалар эса кўпинча бир киши иштироки ёки ривояти билан бўлган.

Уламолар яна мана шу ҳадисдан «Намоз тамом бўлди, деб гумон қилиб, салом бериб, туриб кетилса-ю, кейин тугамагани маълум бўлса, келган жойидан ўқиб кетилади», деган ҳукмни олганлар.

Ҳанафий мазҳаби уламолари эса Зайд ибн Арқам розияллоҳу анҳунинг намозда гап бўлмаслиги тўғрисидаги ҳадисини далил қилиб, «Агар гап аралашса, намоз ботил бўлади, уни қайтадан ўқиш керак», дейдилар.

Ушбу ҳадисдан бошқа фойдалар ҳам олинади:

1. Имом ким бўлишидан қатъи назар, ундан унутиш содир бўлганда эслатиш кераклиги.

Баъзи бир амалдорлар намозда саҳвга йўл қўйса, унинг амалидан қўрқиб, эслатмаган қавмлар бўлган. Бу нотўғридир. Ким бўлишидан қатъи назар, ҳамма Аллоҳнинг олдида тенг, ҳамма У зотнинг қули, намозда хато қилса, тузатиши керак.

2. Имом ўз хатосини эслатган одамдан аччиқланмаслиги лозимлиги.

3. Огоҳлантирувчининг гапи тўғри ёки нотўғрилиги ҳақида қавмдан сўраш мумкинлиги.

???? ?????????? ???? ?????????????? ?????? ??????
??????? ??????: ???????? ?????????? ?????? ???????? ??????
??????????? ?????????????? ??? ?????????? ?????????????? ?????
????????????? ?????? ?????? ?????????????? ??????????????????
??????????? ???????? ?????????? ?????????????????? ??????????:
??????????????? ???????????????? ??? ?????????? ????????
????????????? ???????????????? ?????????????? ?????????????????? ??????????
??????? ?????????? ???????? ?????????????? ???????? ??????????
????????????????? ???????????????? ???????? ?????????????? ??????????
??????????????? ?????????????? ?????????????? ??????????????????.

Имрон ибн Ҳусайн розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

**«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Аср намозида уч
ракъатдан кейин салом бердилар. Сўнгра туриб, ҳужрага кирдилар.
Бас, қўли узун одам туриб:**

**«Намоз қисқа қисқартирилдими, эй Аллоҳнинг Расули?» деди. Сўнг у
зот аччиқланган ҳолда чиқиб, тарк қилган рақъатларни ўқидилар,
сўнгра салом бердилар. Кейин икки саҳв саждасини қилдилар.
Кейин яна салом бердилар».**

Муслим, Абу Довуд ва Аҳмад ривоят қилганлар.

Бу ҳодиса аввалги ҳадисдагидан бошқа ҳодисадир. Аммо Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга саҳв бўлганини эслатишга журъат этган одам яна Зул Ядаини розияллоҳу анҳу бўлдилар.

Ушбу ривоятда саждаи саҳвдан олдин ҳам, кейин ҳам салом бериш зикр қилинмоқда. Бизда айнан шу ривоятга амал қилинади. Яъни, унутиш содир бўлганда намоз охирида икки томонга салом бергач, саждаи саҳв қилинади, ундан кейин яна салом берилади.

Имом саҳв қилса, саждаи саҳвдан олдинги саломни бир томонга қилади, холос. Шунда намозга кейин келиб қўшилган одам ҳам саждаи саҳв бўлишини англаб олади. Икки томонга салом берса, намозга кейин қўшилган одамнинг кейинги намозни давом эттириш учун ўрнидан туриб кетиши ҳоллари бўлади.

«Ҳадис ва ҳаёт» китобининг 5-жузи

Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2024 йил 23 январдаги 03-07/362-рақамли хулосаси асосида тайёрланди.